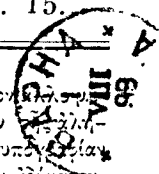

Πραγματεύσαθε έως ἔρ-
χομαι (Λουκ. ιθ', 13).

ΠΑΝΔΑΙΣΙΑ

... Δραστηρικώτερον κίνησιν
σον εις φανερώσειν ἡ ἀλη-
θείας πρὸς τὴν τυπὴν ἐξουσίαν
νὰ ἐπινοηθῆ ἦτον ἀδύνατον
(Κοραῖς «Συνέκ. ἑρ.» σελ. 127)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

ΠΡΟΙΛΗΘΡΩΤΑ

Ἐσωτερικοῦ φρ. 6

Ἐξωτερικοῦ φρ. 7

Τὰ πρὸς δημοσιεύσειν
ἔγγραφα δὲν ἐπι-
στρέφονται.

ἩΘΙΚΟΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ἙΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΦΥΛΛΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΤΗ 15 ΚΑΙ 25 ἘΚΑΣΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

Τῆ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΠΟΛΛΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ ΚΑΛΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

ΑΓΓΕΛΙΑΙ

Ἡ 8 σελ. 25 φρ.

Ἡ 15 " 15 "

Ἡ γράμμη . 0.25 "

Μελέται ἐπιστημονι-
καί, κοινωνικαί καί δι-
δακτικαί, σύμφωνα
πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ
Περιοδικοῦ, κατα-
χωρεῖνται.

Journal «Πανδαισία» - Varna

Διεύθυνσις: *Rédaction de la Revue grecque «Πανδαισία» - VARNA (Bulgarie).*

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περὶ πίστεως ἐν γένει.—Ἡ δεσποινὶς Nellie Bly περὶ
τῶν ἱατρῶν τῆς Νέας Ὑόρκης.—Louis Pasteur. (Συνέχεια
καὶ τέλος).—Σημειώματα περὶ τῆς Μητροπόλεως Σισανίου. (Συν-
έχεια).—Ποικίλα.—Ἀγγελίαι.

ΠΕΡΙ ΠΙΣΤΕΩΣ ΕΝ ΓΕΝΕΙ ΥΠΟ Ἰ. ΣΚΑΛΤΣΟΥΝΗ

I
Ο λόγιόν «πίστευε καὶ μὴ ἐρεύνα» ἐπὶ θρησκευ-
τικῶν δογμάτων καὶ παραδόσεων εἶναι παραδόξ-
λογία, ἀντιβαίνουσα εἰς τοὺς κανόνας τῆς λογικῆς
καὶ εἰς τὰς θεμελιώδεις τοῦ χριστιανισμοῦ ἀρχάς
περὶ ἐλευθέρως ἐρεύνης καὶ μελέτης τῶν ιστορι-
κῶν τῆς παραδόσεως γεγονότων καὶ θρησκευτικῶν δογμάτων.
«Πίστευε μετ' ἐρεύνης καὶ κατ' ἐπίγνωσιν» εἶναι κανὼν λογικί-
τητος καὶ ὀρθοπροσώνης, ἅμα δὲ καὶ οὐσιώδους τοῦ χριστιανι-
σμοῦ ἀρχή, ἣν ἀπεκάλυψεν ἡμῖν ὁ Ἰησοῦς, ἀνεπτύξαν δὲ οἱ μα-
θηταὶ αὐτοῦ καὶ οἱ τούτων διδάσχοι πατέρες τῆς Ἐκκλησίας.

II
Ἡ πίστις εἶναι ψυχικὴ κατάστασις πεποιθήσεως καὶ βε-
βαίωτος περὶ υπάρξεως γεγονότων τινῶν ἢ περὶ τῆς ὀρθότητος
γνώμης ἢ δοξασίας, ὧν τὴν ὑπαρξίν ἢ ἀλήθειαν δὲν δυνάμεθα
νὰ ἐξελέγξωμεν διὰ τῆς ἀμέστου ἡμῶν παρατηρήσεως ἢ ν' ἀπο-
δειξώμεν διὰ τῶν συνήθων διαλεκτικῶν μεθόδων, οἷας ἐφαρμό-
ζομεν εἰς τὰς μαθηματικὰς καὶ πειραματικὰς ἐν γένει ἐκζητή-
σεις καὶ θεωρίας.

Ἄναλόντες πάσας τὰς γνώσεις καὶ πεποιθήσεις μας καὶ
μελετώμετες ἐπὶ τῶν πρώτων αὐτῶν πηγῶν, εὐκόλως διαγνώ-
σκομεν ὅτι ἅπασαι ἔλαβον τὴν πρώτην αὐτῶν ἀρετηρίαν ἀπὸ ἰ-
δέας τινὸς ἢ πεποιθήσεως πίστεως, μὴ δυναμένης μὲν ν' ἀπο-
δειχθῆ δι' ἀμέσων διαλεκτικῶν ἀποδείξεων, ἀλλ' οὕτως ἐνώπιον
τῆς ἡμετέρας συνειδήσεως λογικῆς καὶ ἀνεπιδέκτου ἀμφισβητή-
σεως ἢ ἀμφισβόλιας. Διότι ἡ ἐν ἡμῖν βεβαιότης περὶ ἀληθείας

τινὸς δὲν ἔχει πάντοτε ὡς ἔρασμα ἄμεσόν τινα ἀκώδειξιν τῶν
βεβαιουμένων, συνήθως δ' ἐρίζεται ἐπὶ τῆς ἐνεργείας ἢ ἀποκα-
λύπτεται δι' ἐμφότου ἐνοράσεως ἢ διὰ τῆς φυσικῆς ἀναπτύξεως
τῶν ἀνθρωπίνων δυνάμεων ἢ βεβαιούται δι' ἐμμέσων ἀποδείξεων
τῶν πηγῶν, ἐξ ὧν ἐκπορεύεται ἡ βεβαίωσις τῶν γεγονότων ἢ
διδάσκεται ἡ προκειμένη ἀλήθεια.

Γνωρίζομεν ὅτι ὑπάρχει ὁ ἥλιος. Ἡ γνώσις μας αὕτη βε-
αίκεται εἰς τὴν πεποιθήσιν μας, ὅτι τὰ ἀίσθητήριά μας δὲν μᾶς
ἀπατώσι, τὴν δὲ πεποιθήσιν ταύτην δὲν δυνάμεθα ν' ἀποδείξω-
μεν διὰ τῶν συνήθων μέσων, ἀλλὰ πιστεύομεν εἰς τὴν ὀρθότη-
τα αὐτῆς, διότι πάντες οἱ λοιποὶ μᾶς βεβαιοῦσιν ὅτι καὶ ἐκείνοι
βλέπουσι τὸν ἥλιον.

Φίλος ἑλλῶν ἐξ Ἀμερικῆς μᾶς βεβαίωσεν ὅτι εἶδεν οἰκίας
ἐχούσας δέκα ὄροχα, ἐν ἐκάστη τῶν ἰσπίων κατοικοῦσι δύο χι-
λιάδες ἄνθρωποι. Ἰδοὺ γεγονὸς, οὕτως ἀπεκρίθηκαμεν γνώσιν διὰ
τῆς μαρτυρίας ἄλλου. Τὸ ἀληθὲς τῆς βεβαίωσις δὲν εἴμεθα
εἰς θέσιν νὰ ἐξελέγξωμεν προσωπικῶς, οὐδὲ γνωρίζομεν ἄλλους
μεταβάτας εἰς τὸν νέον κόσμον, ὅπως καὶ αὐτοὺς ἐρωτήσωμεν,
ἀλλὰ πιστεύομεν εἰς τὴν βεβαίωσιν καὶ πιστεύομεν μετὰ λόγου,
σκεπτόμενοι ὅτι ὁ μαρτυρῶν εἶναι ἀνὴρ δεδοκιμασμένης φιλαλη-
θείας, οὐδ' ἔχει συμφέρον νὰ ἐπινοήσῃ ψευδῆ βεβαίωσιν καὶ νὰ
μεταδώσῃ ἡμῖν ἀνύπαρκτον γεγονὸς.

Γνωρίζομεν διὰ πίστεως ὅτι ὑπῆρξεν ἐν Ῥώμῃ αὐτοκρά-
τωρ καλούμενος Αὐγούστος, πιστεύομεν δὲ, καὶ λογικῶς πι-
στεύομεν, εἰς τὸ ἱστορικὸν τοῦτο γεγονός ὡς μαρτυρούμενον ὑπὸ
συγγράνων ἱστορικῶν καὶ βεβαίωμενον ὑπὸ ἀποθωβισῶν ἐπιγρα-
φῶν· ἡ δὲ πίστις ἡμῶν βασιίζεται ἐπὶ τῆς μαρτυρίας τῶν ἱστο-
ρικῶν καὶ ἐπὶ τῆς σκέψεως ὅτι ὅλως ἀπίθανον εἶναι ν' ἀπεπλα-
νῆθησαν οἱ ἱστορικοὶ ἢ καὶ νὰ ἠθέλησαν νὰ μεταδώσωσι διὰ συγ-
γραφῶν καὶ ἐπιγραφῶν τὴν βεβαίωσιν πράξεων ἀνυπαρκτων τε-
λεσθεσῶν ὑπὸ αὐτοκράτορος καλουμένου Αὐγούστου.

Ὁ μὴ ὢν εἰς θέσιν νὰ κατανοήσῃ τὰς ἀποδείξεις περὶ
τῆς κινήσεως τῆς γῆς περὶ τὸν ἥλιον πιστεῖται ὀρθῶς καὶ μετὰ
λόγου ἐπαναπαυόμενος ἐπὶ τῆς βεβαίωσις καὶ αὐθεντίας τῶν
ἐπιστημόνων, δηγγεῖται δ' οὕτως εἰς τὴν ἀλήθειαν καὶ εἰς τὴν
γνώσιν διὰ τῆς πρὸς τοὺς ἄλλους ἐμπιστοσύνης.

Ἡ ἱκανότης τοῦ διαμορφῶναι ἰδέας καὶ πλουτίζει τὸν νοητὸν κόσμον τῶν γνώσεων καὶ ἀληθειῶν διὰ τῆς πίστεως εἶναι μία τῶν σπουδαιότερων ἱκανοτήτων τῆς πνευματικῆς τοῦ ἀνθρώπου ὑποστάσεως· ἀλλ' ὅπως γίνηται ὀρθὴ χρῆσις αὐτῆς καὶ ὅπως μὴ ἀποπλανώμεθα ἀποδεχόμενοι ἀδασκάντως· βεβαιώσεις ἢ ἄλλων μαρτυρίας, δεόν νὰ ἐξελεγχώμεν διὰ τῆς σκέψεως καὶ πῆς λογικῆς τῆς πηγῆς, ἐξ ὧν ἐκπορεύονται καὶ πάντα τὰ περιστασιζόμενα αὐτὰς γεγονότα ἢ ἄλλας γνωστὰς ἀληθείας. Εἶναι ἄρα γε ἀξίως πίστεως ὁ μαρτυρῶν; Εἶναι σύμφωνοι οἱ ἐπιστημονες ἐπὶ τῆς ὀρθότητος τῆς προτεινομένης δοξασίας ἢ ἐπαγγελλομένης γνώμης; Ἐὰν δὲν συμφωνῶσι, τίνας μὲς παρέχουσι πλείονα στοιχεία ἀξιπιστίας ἢ μείζονος πιθανότητος, ὀρθότητος καὶ ἀκριθείας; Ἰδοὺ τὴν τρόπον ὀδηγούμεθα εἰς τὰς διὰ πίστεως ἀποκτωμένας γνώσεις, ὅπως μὴ περιπέσωμεν εἰς τὴν πλάνην.

III

Ἡ πίστις, ἢ πεποιθήσις τοῦτέστι περὶ ὑπόθεσεως γεγονότων ἢ ἀληθειῶν μὴ οὐδῶν ἐπιδεικτικῶν ἀμέσως διαλεκτικῆς ἀποδείξεως καὶ περὶ ὧν δὲν δυνάμεθα λογικῶς ν' ἀμφισβηλώμεν, δὲν ἐκπορεύεται πάντοτε ἀπὸ τῆς μαρτυρίας ἢ τῆς διδασκαλίας ἄλλων καὶ αὐθεντίας, ἀλλ' ἐκπηγάζει πολλακίως ἐκ πεποιθήσεως ἐσωτερικῆς τῆς ἡμετέρας συνειδήσεως, ἧτις εἶναι σύμφωντος μετὰ τῆς νοητικῆς τοῦ ἀνθρώπου ἀναπτύξεως.

Πατὴρ διδάσκων ἡμέραν τινα τὸ ἐνδεκαετὲς τέκνον του, τῷ ἔλεγε, «δὲν ὑπάρχει ἀποτέλεσμα ἄνευ αἰτίου». — «Ἀποδείξε μου τὴν ἀλήθειαν ταύτην», εἶπε τὸ τέκνον πρὸς τὸν διδάσκοντα πατέρα, ὡς κάμνει ὁ διδάσκαλός μου τῆς ἀριθμητικῆς». — «Μετὰ δύο ἡμέρας, εἶπεν ὁ πατήρ, θὰ σοὶ χορηγήσω τὴν περὶ τῆς διδαχθείσης σοὶ ἀληθείας ἀπόδειξιν». Τὴν ἑσπέραν ὁ πατήρ ἠτοίμασεν ἐντὸς τοῦ κήπου τῆς κατοικίας του ὄρατον στέφανον ἐξ ἀνθέων, ἐν μέσῳ δὲ τούτου ἐσχεδίασε διὰ καταλλήλου συναρμογῆς ῥόδων καὶ ἴων τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ. Κατελθὼν τὸ παιδίον εἰς τὸν κήπον καὶ ἰδὼν τὸν στέφανον ἔδραμε πρὸς τὸν πατέρα καὶ ἠρώτησε περὶ τοῦ κατασκευάσαντος αὐτόν· «Ἄγνων, εἶπεν ὁ πατήρ, ἐὰν ὑπῆρξεν ὁ κατασκευάσας, πιθανῶς δὲ τὰ ἀνθη τυχαίως ὑπὸ τοῦ ἀνέμου ὠθοῦμενα ἐποθετήθησαν κατὰ τρόπον διαμορφώσαντα τὸν στέφανον καὶ γράψαντα τὸ ὄνομά σου». — «Πάτερ μου, τοῦτο τὸ ὅποιον μοὶ λέγεις, εἶναι ἀδύνατον, εἶναι δὲ βέβαιον ὅτι ὁ στέφανος κατασκευάσθη ὑπὸ τοῦ κηπουροῦ ἢ ἄλλου τινός. Δὲν εἶδον τὸν κατασκευάσαντα, ἀλλὰ πιστεύω εἰς ὅ, τι λέγω, ὡς πιστεύω ὅτι τὴν ὥραν ταύτην εἶναι ἡμέραν». — «Ἐχεις δίκαιον, τέκνον μου, εἶπεν ἐπὶ τέλους ὁ πατήρ, ἐγὼ ὁ ἴδιος κατασκευάσα τὸν στέφανον ὅπως σὲ κάμω νὰ νοήσης καθαρῶς τὴν ἀλήθειαν, τὴν ὁποίαν πρὸ τινῶν ἡμερῶν σοὶ ἐδίδαξα. Δὲν ὑπάρχει ἀποτέλεσμα ἢ φαινόμενον μὴ ἐν τῷ ἐξαργόμενον αἰτίας τινός. Ἡ ἀλήθεια αὕτη δὲν ἀποδεικνύεται διὰ μαθηματικῶν ἀποδείξεων, ἀλλ' εἶναι μαθηματικῆς ἀκριθείας καὶ ἐναργῆς ἐνώπιον τῆς συνειδήσεως πάντων, καίτοι μὴ διδαχθεῖσα οὐδὲ ἀποδεικνυμένη. Ὑπάρχουσι ἀλήθειαι, εἰς τὰς ὁποίας λογικῶς πιστεύομεν, ὡς ἐξ ὀρμεμύτου ἀποτελοῦσαι τὴν βᾶσιν τῆς νοητικῆς ἡμῶν ἀναπτύξεως, περὶ ὧν οὐδεὶς ἐγείρει ἀμφισβολίαν καὶ οὐδεὶς ν' ἀποδείξῃ δύναται διὰ τῶν συνήθων μέσων, δι' ὧν ἀποδεικνύεται ἡ ἀλήθεια τῶν ἐπιστημονικῶν προτάσεων καὶ προβλημάτων».

Αἱ ἀναγκαστικαὶ αὐταὶ ἀλήθειαι εἶναι ἢ βᾶσις πάσης γνώσεως πάσης τέχνης πάσης ἐπιστημῆς, — εἶναι ὁ ὅρος τῆς συντηρήσεως τῆς ζωῆς καὶ τῆς πραγματώσεως πάσης προόδου, ἢ δὲ περὶ τῆς ὀρθότητος αὐτῶν βεβαιώσεις ἐκπηγάζει ἀπὸ τῆς ψυχικῆς καταστάσεως πίστεως ἐκπορευομένης διὰ τῆς ἀπλῆς τοῦ πνεύματος ἀναπτύξεως, ἀνεξάρτητως πάσης ἐπισταμένης μελέτης ἢ ἀποδείξεως, — εἶναι ἐνόρασις καὶ οἶοναι ἀποκάλυψις τῆς συνειδήσεως. Εἰς τὰς ἀληθείας ταύτας πιστεύομεν ἀδιστακτικῶς καὶ ἀδιαιρολογικῶς χωρὶς νὰ τὰς βλέπωμεν καὶ χωρὶς νὰ ἔχωμεν περὶ τῆς ὀρθότητος αὐτῶν προχείρους καὶ καταρναίως διαλεκτικῆς ἀποδείξεις. Ὁ ἐπιστήμων ἔχει ἐμπιστοσύνην καὶ πεποιθήσιν ἐπὶ τῶν σκέψεων τῆς διανοίας του, πιστεύει ἀλλὰ ν' ἀποδείξῃ δὲν δύναται· ὅτι ὁ νοῦς του θὰ τὸν ὀδηγήσῃ εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τῆς ἀληθείας. Πάντες πιστεύομεν εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς βουλήσεώς μας, καὶ τοὶ δὲ δὲν δυνάμεθα πάντοτε καὶ ἐπιτυχῶς νὰ ἀποκρούσωμεν τὰς ἐγειρομένας σοφιστείας ὑπὸ τινῶν τῶν φιλοσοφούντων κατὰ τῆς πίστεως ἡμῶν, αὕτη μένει ἀκατάβλητος, ἢ δὲ ἀνθρωπότης καὶ αὐτοὶ οἱ διακρισθέντες τὴν ὀρθότητα αὐτῆς ζῶσι καὶ ἐργάζονται καὶ προοδεύουσιν ἐν αὐτῇ. Πιστεύομεν ὅτι καλῶς πράττομεν ἐπιτελοῦντες τὰ ἡμέτερον καθήκοντα, πιστεύομεν εἰς τὸ ἀγαθὸν τῆς ἰδέας τῆς πατρίδος, πιστεύομεν εἰς τὴν ἀγιότητα, πιστεύομεν εἰς τὴν ὀρθότητα τῶν οἰκογενειακῶν δεσμῶν καὶ εἰς τὴν κοινωνικὴν αὐτῶν σπουδαιότητα, χωρὶς νὰ ἐκζητήσωμεν ἀποδείξεις περὶ τῆς ὀρθότητος τῶν ἡμετέρων πεποιθήσεων καὶ δοξασίων. Ἡ πίστις εἶναι ὁ μοχλὸς τῶν μεγάλων πράξεων καὶ τῆς κοινωνικῆς προόδου· πιστεύομεν εἰς τὰ ἐξαργόμενα ἐπιστημονικῶν πειραμάτων καὶ ἐκζητήσεων, τὰ ὅποια δὲν δυνάμεθα νὰ ἐπαναλάβωμεν. Τὴν ἱστορίαν τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων βασιζόμεν ἐπὶ τῆς πίστεως τῶν βεβαιούμενων γεγονότων ὑπὸ συγχρόνων χρονογράφων, τὸ πλείστον δὲ τῶν γνώσεων καὶ ἰδεῶν μας ἐρείδεται ἐπὶ τῆς πίστεως τῶν παραδόσεων, τῶν μαρτυριῶν, τῶν ἐναργῶν ἀληθειῶν, περὶ ὧν οὐδεμίαν ἔχομεν ἀμέσως ἀπόδειξιν, ἀκούομεθα δὲ νὰ ἐξελεγχώμεν τοὺς χαρακτήρας τῶν πηγῶν, ἐξ ὧν ἀρῶμεθα, ὅπως πεισθῶμεν περὶ τῆς ἀληθείας αὐτῶν. Ἡ πίστις εἶναι ἐν τῇ ἀρετηρῆξί ὅλων τῶν σκέψεων καὶ τῶν πράξεων μας. Οὐχὶ εἰς τὴν διάνοιάν μας, ἀλλ' εἰς τὴν παράδοσιν καὶ εἰς τὴν ἀποδιδόμενην πίστιν εἰς τὰς γνώμας καὶ δοξασίας τῶν πρὸ ἡμῶν ἢ καὶ τῶν συγχρόνων, ὧν ἀναγνωρίζομεν τὸ κύρος τῶν κρίσεων καὶ τῶν σκέψεων, ὀφειλομεν πάσας τὰς γνώσεις καὶ ἀληθείας, ὧν ἐσμὲν κάτοχοι, περὶ τῶν ἐπιστημονικῶν, κοινωνικῶν καὶ πολιτικῶν ἐν γένει ἀντικειμένων.

Ἡ πίστις, ἢ ἱκανότης τοῦτέστι τοῦ ἀποκτῆναι γνώσεις καὶ πεποιθήσεις διὰ τῆς ἐμπιστοσύνης, τὴν μὲς ἐμπιέουσιν ἐσωτερικῶς καὶ πνευματικῶς ἐνοράσεις, μαρτυρία τῶν ὁμοίων μας καὶ δοξασίας ὑπὸ ἄλλων ἀνακαλυφθεῖσα ἢ διατυπωθεῖσα, δὲν εἶναι ἐπιεικτικὸς τις καὶ τεχνικὴ ἐπιδεικτικότης, ἀλλ' εἶναι μία τῶν φυσικῶν ἰδιοτήτων τῆς ἀνθρωπίνης ὑποστάσεως, συμβαδίζουσα καὶ συνεργαζομένη μεθ' ὅλων τῶν λοιπῶν, μετὰ τῆς φαντασίας τοῦτέστι, μετὰ τῆς μνήμης, μετὰ τοῦ λόγου καὶ μετὰ πασῶν τῶν λοιπῶν νοητικῶν καὶ ἡθικῶν δυνάμεων τῶν συναποτελουσῶν τὴν ἀνθρωπίνην προσωπικότητα. Ἐν τῶν κυρίων καὶ ὅλων ἰδίων γνωρισμάτων τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ προοδευτικότης, ἢ ἱκανότης τοῦτέστι τῆς βελτιώσεως καὶ τελειοποιήσεως ἑαυτοῦ καὶ

πάντων τῶν περὶ αὐτόν. Ἄλλ' οὐδεμία τελειοποίησις καὶ πρόοδος θὰ ἦτο ἐπιτηκῆ, ἐὰν ὁ ἄνθρωπος δὲν ἦτο περιβεβλημένος διὰ τῆς δυνάμεως τῆς πίστεως, τῆς ἀποκτήσεως τουτέστι γνώσεων καὶ πεποιθήσεων ἀνεξαρτήτως τῆς ἰδίας ἀντιλήψεως καὶ τῆς ἰδίας πείρας. Τὸ παιδίον λαμβάνει τὴν πρώτην τῶν πραγμάτων καὶ ἀληθειῶν γνώσιν διὰ τῆς πίστεως πρὸς τοὺς γονεῖς καὶ διδασκάλους, ἀποτελοῦσης τὴν βᾶσιν τῆς παιδεύσεώς του. Ἐὰν τὰ τῆς ἰδίας κρίσεως καὶ πείρας καὶ διὰ τῆς χρήσεως τοῦ λόγου ἐπρόκειτο ν' ἀποκτήσῃ τὰς πρώτας αὐτοῦ ἠθικὰς, οἰκογενειακὰς καὶ πρακτικὰς γνώσεις, θὰ ἔμενε διὰ παντός εἰς κτηνώδη καὶ ἀγρίαν κατάστασιν. Λόγος καὶ πίστις εἶναι δύο ἱκανότητες καὶ ψυχικαὶ δυνάμεις συμπληρούμεναι, ἀλλ' οὐδόλως συγκρουόμεναι, ἀμφοτέραι δὲ ἄγουσιν εἰς τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν καὶ πρόοδον.

IV

Ἀφαιρέσατε, ἀναγνώσταί, πρὸς στιγμὴν ἀπὸ τῆς πνευματικῆς περιουσίας τῆς μνήμης καὶ τῆς διανοίας σας τὰς διὰ τῆς πρὸς τοὺς ἄλλους ἐμπιστοσύνης ἀποκτηθείσας γνώσεις, — τὰς ἱστορικὰς διὰ τῆς ἀποδοθείσης πίστεως εἰς τὰς βεβαιώσεις τῶν ἱστοριογράφων, — τὰς ἐπιστημονικὰς ὅσαι βασιζονται ἐπὶ γενομένων ὑπ' ἄλλων πειραμάτων μὴ δυναμένων εὐκόλως νὰ ἐπαναληθῶσι, — τὰς πληροφορίας ὅσας ἐλάθετε περὶ τῆς ἠθικῆς καὶ κοινωνικῆς τῶν ἔθνων καταστάσεως ἢ περὶ ἀτόμων ἀγνώστων εἰς ὑμᾶς, — ἀποσβέσατε πρὸς στιγμὴν τὰς ἰδέας αἰτίας ἀπὸ τῆς ἐσωτερικῆς ἐνεργότητος τοῦ ἰδίου ἐγὼ ἐκπηγάζουσι, ἀπὸ τῶν συμπύτων τουτέστι συναισθημάτων καὶ ἐνοράσεων, ἔχουσι τὴν ἐν-ἀργεῖαν ἀξιωματικῶν ἢ πληροῦσι τὴν καρδίαν σας πνευματικῶν περὶ καλοῦ, περὶ τιμῆς, περὶ καθήκοντος, περὶ αὐταπαρνήσεως πεποιθήσεων καὶ φρονημάτων, νοητικῶς μὲν ὀρωμένω ἀλλὰ μὴ κατανοουμένων, οὐδ' ἀποδεικνυομένων διὰ διαλεκτικῶν ἀποδείξεων, καὶ θέλετε πεσοθῆ ὅτι ὀλίγιστα εἶναι τὰ ἀπορόντα καὶ ἀποκτηθέντα διὰ τῆς ἰδίας προσωπικῆς πείρας ἢ τὰ θυνάμενα διὰ μαθηματικῆς ἀκριβείας ν' ἀναλυθῶσι καὶ ἀποδειχθῶσι. Ὁ νοῦς βλέπει καὶ πείθεται περὶ τῆς πραγματικότητος καὶ ἐνεργείας καὶ ἀληθείας τῶν πρὸ πάσης ἀναλύσεως καὶ ἀνεξαρτήτως πάσης ἀμέσου ἀποδείξεως. Ὅτε ὁ Ἀλφρέδος δὲ Μυσσέ, ὁ σκεπτικὸς ποιητῆς, ἐμελέτα ἐπὶ τῶν ἰδεῶν τοῦ ἀπείρου καὶ αἰωνίου, ἔγραψεν, «ἄκοντος ἐμοῦ αἱ ἰδέαι τοῦ ἀπείρου μὲ συνταράσσουσι. Καὶ παρ' ὅσα καὶ ἂν ἐροῦντο, ὁ νοῦς μου βλέπει καὶ καταπλήσσεται μὴ θυνάμενος νὰ κατανοήσῃ τὰ ὀρωμένα». Ὁρώμενα βεβαίως διὰ τῆς συνειδήσεως καὶ τοῦ αἰσθηματος, διὰ πνευματικῆς πίστεως καὶ ὁράσεως.

Malgré moi, l' infini me tourmente.
Et quoi qu' on ait dit, ma raison s' épouvante
De ne pas le comprendre et pourtant de le voir.
Alfred de Musset. «Espoir».

Διὰ τοῦτο παραληγίζονται οἱ λέγοντες ὅτι οὐδεμίαν ἀλήθειαν ἢ δοξασίαν πρέπει ν' ἀποδεχώμεθα διὰ πίστεως καὶ οὐδεμίαν μαρτυρίαν περὶ γεγονότων μὴ ἐπιδεχομένων ἐξήγησίν τινα ἐνώπιον τῶν γνωστῶν τῆς φύσεως νόμων. Διὰ τῆς παραδοχῆς μάλιστα τῆς ἀληθείας γεγονότων, ἀξιοπίστως βεβαιουμένων, ἢ προτάσεων ἐνεργεῶς ὁρθότητος, ἀλλὰ μὴ ἐπιδεχομένων διαλεκτικῆν ἀπόδειξιν, διανοοίμεται ἢ ὁδὸς τῶν ἐρευνῶν καὶ ἐκζητήσεων πρὸς ἀνακάλυψιν νόμων τῆς φύσεως ἀγνώστων τὸ πρὶν ἢ

πρὸς ἐκπόνησιν φιλοσοφικῶν καὶ μεταφυσικῶν θεωρημάτων ἐυρυνόντων τὰς γνώσεις μας περὶ τοῦ νοητοῦ καὶ πνευματικοῦ κόσμου. Ἐδίδασκον πρὸ τινῶν ἐτῶν οἱ ὕλοδοξοῦντες, ὡς ἀξίωμα ἀνεπίδεκτον ἀμφισβήτησεως, ὅτι οὐδεμία ὑπάρχει δύναμις κερωρισμένη καὶ ἀνεξάρτητος τῆς ὕλης, ἀπέκρουον δὲ πᾶσαν ἐναντίαν βεβαίωσιν καὶ πεποιθῆσιν ἐπὶ γεγονότων ἐξαρτωμένων ἐκ καθαρῆς πνευματικῆς πηγῆς καὶ αἰτίας, χαρακτηρίζοντες αὐτὴν ὡς πλάσμα φαντασίας καὶ πίστεως ἀναξίως πάσης ἐμπιστοσύνης. Ἄλλὰ σήμερον; Οὐχὶ πλέον οἱ θεολόγοι καὶ φιλοσοφοῦντες, ἀλλ' αὐτοὶ οἱ ἄλλοτε σκεπτοὶ φυσιογνώσται, ὁ πρὸ τινος ἀποβιώσας Σαρκό, ὁ Λομπρόζος, ὁ φυσιολόγος Ρισσὲ ἀποδεχόμενοι ἀνεπιφυλάκτως τὴν ἀλήθειαν καὶ πραγματικότητα γεγονότων ἀνεξαρτήτων τῶν γνωστῶν νόμων τῆς ὕλης, ἐπεβόλησαν εἰς τὴν μελέτην τῶν φαινομένων τῆς τηλεπαθείας, τῶν προαισθημάτων, τοῦ μαγνητισμοῦ καὶ τῆς πνευματικῆς τῶν ἀτόμων συγκοινωνίας, ὧν τὴν πραγματικότητα διημοσέησαν πρὸ δεκαετίας. Ἡ ἱστορία τῶν ἀνακαλύψεων καὶ ἡ πείρα τοῦ καθ' ἡμᾶς χρόνου ἀποδεικνύουσι ὅτι ἐλάχιστον μέρος τῶν μυστηριωδῶν τῆς φύσεως νόμων γνωρίζομεν, πιστεύοντες δὲ εἰς τὰ ἔμφανως ἐν τῇ συνειδήσει ἡμῶν ἀποκαλυπτόμενα εἰς γεγονότα δεόντως βεβαιούμενα, μὴ ἐπιδεχόμενα δὲ ἐξήγησίν τινα ἄνευ τῆς παραδοχῆς ἐπενεργείας πνευματικῶν δυνάμεων ἐπὶ τοῦ ἀπτοῦ καὶ ἔρατοῦ κόσμου, οὐδόλως ἀπομακρυνόμεθα ἀπὸ τῆς αὐστηρῆς λογικότητος. Αἱ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη δημοσιευθεῖσαι συγγράμματα ὑπὸ τῶν φυσιογνωστῶν Στευάρδου ἐν Ἀγγλίᾳ, Θουρή καὶ Αὐγούστου Γλαβρόν ἐν Ἑλλάτι περὶ κόσμου ἀρατοῦ καὶ πνευματικῶν δυνάμεων θὰ ἐθεωροῦντο πρὸ τινῶν ἐτῶν ὡς ἀποκρήματα φαντασιώδους ἐπινοήσεως.

Η ΔΕΣΠΟΙΝΙΣ NELLIE BLY
ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΙΑΤΡΩΝ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΥΟΡΚΗΣ

ἘΝ Νέα Ὑόρκη τῆς Ἀμερικῆς ἐκδίδεται ἐφημερίς «Κόσμος». Ἡ ἐφημερίς αὕτη ἐξήτει χρονογράρον τινὰ, θυνάμενον νὰ προσεῖλῃ αἰσθησίν. Ἡ Nellie Bly, κοσμοπολίτις οὖσα, μετέβη εἰς τὸν ἐκδότην τῆς ἐφημερίδος καὶ εἶπε: «Νομίζω ὅτι εὐρόν τι περίεργον», καὶ ἅμα ὑπεδήλωσε τὸ σχέδιόν τῆς.

«Ποῦ κατὰ», εἶπεν ὁ ἐκδότης, «κάμε το Nellie». Καὶ τῇ ἐνεχείρισεν ἕξ χαρτονομίσματα ἕξ εἴκοσι τολλήρων ἕλαστον. Ἡ δὲ Nellie καταλιπεῦσα τὸ γραφεῖον ἐπέβη ἀμάξης καὶ μετέβη εἰς τὴν οἰκίαν μεγάλου Ἰατροῦ, μεγάλως τιμωμένου. Ἡ ἀμοιβὴ τῆς συμβουλῆς του ἦτο μεγάλη. Αὕτη κατέθεσε τὸ εἰκοσάτάλληρον χαρτονομίσμα διὰ τὴν συμβουλήν τοῦ Ἰατροῦ. Ὁ Ἰατρός ἐδέχθη αὐτὴν λίαν προσηγῶς, λίαν εὐγενῶς, καὶ ἤρξατο νὰ τὴν ἐξετάξῃ — ἔθεσε τὸν δακτυλὸν του ἐπὶ τοῦ σφυγμοῦ, ἔσεισε τὴν κεφαλὴν του, ἔβαλε τὸ στιθοσκόπιόν του εἰς τὸ στῆθος τῆς, τὴν ἐστιθοσκόπησε, τὴν ἤκουσθη, ἔσεισε τὴν κεφαλὴν του,

(δὲν ὑπῆρχε τίποτε ἐν αὐτῇ—ἐννοῶ τῇ κεφαλῇ του). Δὲν ἐγνώριζε τίποτε περὶ τούτου, ἐκάθισε καὶ ἐσυλλογίζετο.—

«Τί νὰ ἔχω νομίζετε; εἶπεν ἡ Nellie, ἡ μικρὰ ἀγγίχινος κόρη.—Τί νομίζετε ὅτι ἔχω;»

«Λοιπὸν, ἀγαπητῆ μου δεσποινίς, εἶναι λίαν σοβαρὸν τὸ πάθημα. Νομίζω ὅτι ἔχετε ἀρχομένην φυματίωσιν, δηλαδὴ, ἔχετε φθίσιν». Ἡ Nellie ἔμεινε σοβαρὰ ὅσον ἡδύνατο. «Ἰατρὲ, εὐαρεστεῖσθε νὰ μοὶ γράψητε τὸ νόσημά μου, καὶ νὰ μοὶ δώσητε μίαν ἐκθεσιν αὐτῆς;

«Βεβαίως».—Τοιοῦτοτρόπως ἔγραψε τὴν διάγνωσιν τῆς ἀσθενείας αὐτῆς· «Ἡ δεσποινίς αὕτη ἔχει ἀρχομένην φυματίωσιν» καὶ τῇ ἔδωκε μίαν ἐκθεσιν λαβῶν τὸ εἰκοσατάλληρον χαρτονόμισμα, ἐκείνη δὲ λαβούσα τὴν ἐκθεσιν, ἐχαίρεισε καὶ μετέβη εἰς τὴν ἀμαξάν της. Ἐκεῖθεν ἤλασε εἰς ἄλλον Ἰατρὸν, ἐκάθισε. «Ἰατρὲ, τῷ λέγει, εὐαρεστεῖσθε νὰ μὲ ἐξετάσητε καὶ μοὶ εἴπητε πῶς τὸ ἐνόηλημά μου;»

«Βεβαίως δεσποινίς». Αὐτὸς εἶδε καὶ τὸ εἰκοσατάλληρον χαρτονόμισμα. Ἐπίσσε τὸν σφυγμὸν της, τὴν ἐξήτασε, τὴν ἐπεκέντησεν, ἔσεισε τὴν κεφαλὴν του καὶ ἐκάθισεν, αὐτὴ δὲ τῷ εἶπεν, «Ἰατρὲ, τί τρέχει;»

«Ἀγαπητῆ μου δεσποινίς, λυπούμαι νὰ σᾶς εἴπω ὅτι ἔχετε πάντα τὰ φαινόμενα ἀρχομένης νεφρίτιδος».—

«Ἰατρὲ, δύνασθε νὰ τὴν περιγράψητε, ἂν εὐαρεστεῖσθε, καὶ μοὶ δώσητε μίαν ἐκθεσιν;» Τῷ ὄντι τὴν περιέγραψε, καὶ τῇ ἔδωκε τὴν ἐκθεσιν, τὴν προσεκάλεσε δὲ νὰ ἐπανέλθῃ.

Αὐτὴ ἐπιβᾶσα τῆς ἀμάξης της μετέβη εἰς τὴν οἰκίαν ἄλλου Ἰατροῦ «Εὐαρεστεῖσθε, Ἰατρὲ, νὰ μοὶ εἴπητε τί ἔχω;»

«Μάλιστα», ἐξήτασε πολὺ σοβαρῶς, τὴν ἐπεκέντησε, καὶ ἔσεισε τὴν κεφαλὴν του. Αὐτὴ δὲ καθίσασα εἶπεν, Ἰατρὲ, εὐαρεστήθητε νὰ μοὶ εἴπητε τί τὸ ἐνοχλοῦν με;»

«Δὲν ἐπιθυμῶ νὰ Σᾶς εἴπω, ἀλλ' εἶναι κατάδηλον ὅτι τὸ ἥπαρ Σας εἶναι πολὺ διατεταραγμένον».—Ἐκάθησε καὶ ἔγραψε τὴν ἐκθεσιν. Αὐτὴ δὲ ἐπιβᾶσα τῆς ἀμάξης μετέβη εἰς ἕτερον.

«Πῶς τὸ ἐπάγγελμά σας» Ἐρωτᾷ αὐτὴν ὁ Ἰατρὸς. «Εἶμαι, εἶπεν, φιλόλογος. Ἡψατο τοῦ σφυγμοῦ της, ἔσεισε τὴν κεφαλὴν του. «Ἀγαπητῆ μου δεσποινίς εἰσθε ἐν μεγάλῳ κινδύνῳ· ἔχετε ἀρχὴν ἰδιοπαθητικῆς μυϊκῆς ἀτροφίας».

«Λοιπὸν» εἶπεν αὐτῇ, «Ἰατρὲ, τί τοῦτο ἐννοεῖ;» «Αἶ! εἶπεν αὐτὸς, ἐννοεῖ, ἀγαπητῆ μου δεσποινίς, ἰδι-

οπαθητικὴ μυϊκὴ ἀτροφία, ὅτι δυστυχῶς οἱ μῦς σας εἶναι ἄνευ τροφῆς, καὶ ταχέως φθίνουσι, φοβούμαι δὲ, ἀγαπητῆ μου δεσποινίς, ὅτι θὰ παραλύσητε».

«Λοιπὸν, Ἰατρὲ, θέλετε, παρακαλῶ, νὰ περιγράψητε τοῦτο;»—Τῇ ἔδωκεν τὴν ἐκθεσιν, αὐτὴ δὲ μετὰ πολλοῦ κόπου ἔφυγεν ἐκεῖθεν χωρὶς νὰ γελάσῃ. Ἄλλ' ἐν ᾧ ἐξήρχετο, εἶπεν εἰς τὸν ἀμαξηλάτην, «τράβα ὀπίσω εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ «Κόσμου».

Εἰσελθούσα δὲ εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ διευθυντοῦ, εἶπεν, Ἰδοὺ αἱ πέντε ἐκθέσεις, αἱ πέντε διαγνώσεις, καὶ νῦν φαντάσθητε ὀπίσθη σοφία ὑπάρχει ἐν τοῖς ἀρίστοις ἡμῶν ἰατροῖς, ἐνῶ ἐγὼ δὲ ἔχω τίποτε.

Τὸ γεγονός τοῦτο ἐδημοσίευσεν ὁ «Κόσμος» τὴν ἐπιούσαν ἄνευ τῶν ὀνομάτων τῶν ἰατρῶν, ἠπέληξε δ' ὅτι ἐὰν οἱ ἰατροὶ ἤρουντο αὐτὸ, θὰ ἐδημοσίευσεν τὰ ὀνόματά των. Αὐτοὶ ὅμως δὲν ἤρνήθησαν αὐτό.

(Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ).

* * *

Εὐφύστερον ἐπινόημα καὶ πραγματικώτερα ἐκπόμευσις τῆς κρατούσης ἀγυρτείας ἐν τοῖς παισὶ τῶν ἰατρῶν δὲν δύναται νὰ γείνη. Ἡ ἀσυνειδησία συνοδευομένη καὶ ὑπὸ τῆς παχυλωτικῆς ἀμαθείας ἐν τοῖς πλείστοις τῶν δῆθεν ἐπιστημόνων Ἀσκληπιαδῶν ἀποδεκατίζει οἰκτρῶς τὴν ταλαίπωρον ἀνθρωπότητα καὶ ἀπογοιμνώνει τὰ πενιχρὰ βαλάντια τῶν πτωχῶν. Ὅπου δὲ δὲν ὑπάρχει αὐστηρὰ τοῦ Κράτους ἐπίβλεψις καὶ ἐλεγχος τῆς δημοσιογραφίας, οἷος ὑφίσταται ἐν Ἀμερικῇ, διαπράττονται ἀτιμωρητῆ φοβερὰ ἐγκλήματα. Οἱ ἀληθεῖς ὅμως ἐπιστήμονες εἶναι πολὺ ἐπιφυλακτικοὶ ἐν ταῖς ἐρευναῖς αὐτῶν καὶ χωροῦσι μετριοφρόνως ἐν ταῖς διαγνώσεσιν.

..... ΖΗΣΙΜΟΣ Γ. ΤΥΠΑΛΛΟΣ

LOUIS PASTEUR

«Pour la science, pour la patrie, pour l'humanité»
Pasteur.

(Συνέχεια καὶ τέλος)

IV. Αἱ ἀνακαλύψεις τοῦ Pasteur.

Μὴ δυνάμενοι νὰ χρονοτριβήσωμεν ἐπὶ τῶν τότε ὀρακίων ὄσῳ καὶ ὀφελίμῳ ὑπὸ βιομηχανικῆν ἔποψιν κρυσταλλογραφικῶν ἀνακαλύψεων τοῦ Pasteur, θεωροῦμεν ἐπάναρχες νὰ εἴπωμεν ὀλίγα τινὰ περὶ τῶν ἀνακαλύψεων αὐτοῦ ἐκείνων, αἵτινες ἐλάμπρυναν τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ εἰς ἃς ὀφείλει τόσα ἡ πάσχουσα ἀνθρωπότης.

Αἱ πρῶται, μνημονευθεῖσαι ἀνωτέρω, ἔρευναι τοῦ Pasteur ἐπὶ τῆς ζυμώσεως ὑπῆρξαν ἡ ἀρετηρία σειρᾶς μελετῶν ἐπὶ τῶν

μολυσματικῶν ἀσθενειῶν. Οὕτως, ἐν μιᾷ πρώτῃ σειρᾷ πειραμάτων ἐπὶ τῆς ζυμώσεως τοῦ γάλακτος καὶ τοῦ βουτύρου, οὗτος ἀνεγνώρισε τὴν παρουσίαν ὀργανικῶν ὄντων, ζῶων ἢ φυτῶν, καὶ τὴν κατὰ πάντα ἀνάλογον πρὸς τὴν ζύμην τοῦ ζύθου (*levur de biée*) ἐν τῇ ζυμώσει τοῦ πνεύματος ἐνέργειαν αὐτῶν. Ἐν τῇ σποδρᾷ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην πολεμικῆ μεταξὺ τῶν ὀπαδῶν τῆς αὐτομάτου (*spontanée*) καὶ τῶν τῆς κυτταρώδους γενέσεως (*génération*) ὁ Pasteur καταπολέμησε θριαμβευτικῶς τὰς ἑτερογενεῖς ἀρχὰς καὶ ἀπέφερε κατὰ τὸ 1860 τὸ ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν Ἱδρυθὲν βραβεῖον πρὸς διαλεύκανσιν τοῦ δυσκόλου τούτου καὶ σπουδαίου ζητήματος. Ὁ Pasteur κατέληξεν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι τὰ μικροσκοπικὰ ταῦτα ὄντα προέρχονται πάντα ἐκ προϋπαρχόντων ἢ διησπόρων (*germes*), τοὺς ὁποίους, ἕνεκα διαφόρων λόγων καὶ πρὸ πάντων ἕνεκα τῆς ἀτελείας τῶν ὀπτικῶν ἐργαλείων, δὲν μᾶς ἐπετρέπετο μέχρι τοῦδε νὰ ἴδωμεν.

Κατόπιν ὁ Pasteur ἀνέλαθεν ἐκ νέου τὰς ἐπὶ τῆς ζυμώσεως μελέτας του. Ἀναγνωρίσας ἐντὸς τοῦ ἔξους τὸν μύκητα παραγωγὸν τῆς ζυμώσεως, καθοδηγήθη εἰς τὴν ἀναζήτησιν τῶν αἰτιῶν τῆς ἀλλοιώσεως τοῦ οἴνου, τὴν ὁποίαν ἀνεύρεν, ἐξήγγησε καὶ ἀπέδειξεν ὡς συνέπειαν τῆς παρουσίας μικροσκοπικῶν φυτῶν. Τὸ αἴτιον τῆς ἀσθενείας τῷ ἐνέπνευσε τὸ θεραπευτικὸν μέσον καὶ τοιοῦτοτρόπως κατώρθωσε νὰ διαφυλάξῃ ἀπὸ πάσης ἐπιβλαβείας παρατάτων τὸν οἶνον θερμοκλίμων αὐτὸν μέχρι 55 ἢ 60 βαθμῶν.

Τῷ 1863, τῇ παρακλήσει τοῦ κ. J. B. Dumas, ὁ Pasteur ἐπεδόθη εἰς τὴν μελέτην τῆς ἀσθενείας τοῦ μεταξοσκώληκος. Τῷ 1872 ἐσήρμησεν εἰς τὸν ζύθον τὸν τρόπον τῆς διαφυλάξεως αὐτοῦ ἀπὸ πάσης ξένης ἐπιρροῆς, δηλ. τὴν θέρμανσιν μέχρι 55°. Ἡ προφυλακτικὴ αὕτη κατὰ τῆς ξένης ἐπιρροῆς μέθοδον ὠνομάσθη *pasteurisation*, πρὸς τιμὴν τοῦ ἐρευρητοῦ αὐτοῦ, καὶ εἶναι σήμερον ἐν χρήσει ἀπανταχοῦ τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς.

Τὴν 30 Ἀπριλίου 1877 ὁ Pasteur ἀνεκόνισσε τῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν ἐπιστημῶν τὰς περὶ τοῦ μεγάλου βλάπτοντος τὴν κτηνοτροφίαν βακτηριδίου τοῦ ἀνθρακῆ (*bacillus anthracis*) μελέτας του, συνάμα δὲ καὶ τὸν τρόπον τῆς ἀσυδοσίας (*immunité*). Τῷ 1880 ἔλαμε τὸ αὐτὸ διὰ τὴν χολέραν τῶν ἐρνιθῶν (*choléra de poules*). Τῷ 1881, κατὰ προτροπὴν καὶ παράκλησιν τοῦ κ. Λαυρόγγ, ἀνέλαθεν τὴν μελέτην τῆς λύσσης ἡ γνωστὸν εἰς πάντας ὑπὸ ὁποίας ἐπιτυχίας ἐστέρθησαν αἱ ἐργασίαι αὐταὶ τοῦ Pasteur, συνεπεία τοῦ ὁποίου ἀπερασίθη, κατὰ Μάρτιον 1886, ἡ Ἱδρυσις ἰδιαίτερου θεραπευτηρίου τῆς λύσσης ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ἰνστιτούτου Pasteur». Ἀργότερον τὸ θεραπευτήριον τοῦτο περιελάμβανε καὶ ἄλλα τμήματα: τὸ τῶν ἀναζητήσεων καὶ ἐρευνῶν, τὸ τῆς μορφολογικῆς μικροβιολογίας, τὸ τῆς ἱατρικῆς μικροβιολογίας κτλ. Ἡ μεγάλη τοῦ καθιερύματος τούτου ὠφέλεια ἐγένετο τάχιστα γνωστὴ διὰ τῆς δημοσιεύσεως ἐπισήμων στατιστικῶν, καὶ ὅς ἡ θνησιμότης τῆς λύσσης κατέπεσεν ἀπὸ τοῦ 40 τοῖς ἑκατῶν εἰς 0,5 τοῖς 100 μόνον (ἀπὸ τῆς 1-ης Μαΐου 1885 μέχρι 1-ης Μαΐου 1886, τὸ πρῶτον δηλ. ἔτος τῆς Ἱδρύσεως τοῦ θεραπευτηρίου, ἐπὶ τῶν 14,430 ἀτόμων προσβληθέντων ὑπὸ λύσσης καὶ ὑποβληθέντων εἰς τὴνθεραπείαν τοῦ Pasteur ἀπέθανον μόνον 72). Εἶναι περιττὸν νομίζομεν, νὰ εἴπωμεν, ὅτι σήμερον ἀπανταχοῦ τῆς ἠρῆλίου ὑ-

πάρχουσι παρόμοια θεραπευτήρια, φέροντα ἅπαντα τὸ ὄνομα τοῦ μεγάλου τῆς Γαλλίας ἀνδρός, Ἰνστιτούτου Pasteur. Τὰ καλλίτερα ἐν Γαλλίᾳ τοῦ εἶδους τούτου θεραπευτήρια εἶναι τὰ τῶν Παρισίων, τοῦ ὁποίου διευθυντῆς εἶναι ὁ κ. Duclaux καὶ ὑποδιευθυντῆς ὁ γνωστὸς ἐρευρητῆς τῆς θεραπείας τῆς διφθερίτιδος ἀντιδιφθεριτικοῦ ὄρου (*sérum antidiphthérique*) κ. Roux, καὶ τὸ τῆς Ἀθήνης, τοῦ ὁποίου διευθυντῆς ὁ κ. Calmette, εἰς τῶν καλλιτέρων μαθητῶν τοῦ Pasteur, ὁ ἀναδιοργανωτῆς τοῦ Ἰνστιτούτου Pasteur τῆς Ἰνδοκίνας καὶ ἐρευρητῆς θεραπευτικοῦ μέσου κατὰ παντὸς θήλακος δηλητηριώδους ἔρωος καὶ πλείστον ἄλλων βιομηχανικῶν ἀνακαλύψεων.

V. Μελέται καὶ συγγραφαὶ τοῦ Pasteur.

Ὁ Pasteur ἔγραψεν ὄχι ἐλιγώτερον ἀρ' ἕσον εἰργασθῆ: ἐκτὸς τῶν ἀπειρῶν αὐτοῦ μελετῶν δημοσιευθειῶν ἐν τῇ *Revue des Savants étrangers*, ἐν τῇς *Annales de Chimie et de Physique*, ἐν τῇς *Comptes rendus des Séances de l'Académie des Sciences* κτλ. κτλ. συνέγραψεν εἰσέτι: Νέον παράδειγμα ζυμώσεως κτλ., 1863. Μελέται ἐπὶ τοῦ οἴνου, τῶν ἀσθενειῶν αὐτοῦ κτλ., 1866 καὶ 1872. Μελέται ἐπὶ τοῦ ἔξου, τῶν ἀσθενειῶν αὐτοῦ κτλ., 1868. Μελέται ἐπὶ τῆς ἀσθενείας τῶν μεταξοσκώληκων εἰς 2 τόμους, 1870. Μελέται ἐπὶ τοῦ ζύθου, τῶν ἀσθενειῶν κτλ., μετὰ μιᾶς νέας περὶ ζυμώσεως θεωρίας, 1876. Κρίσεις ἐπὶ τοῦ περὶ ζυμώσεως συγγράμματος τοῦ Claude Bernard, μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ, 1877, κτλ. κτλ.

VI. Κρίσεις περὶ τοῦ Pasteur καὶ τοῦ ἔργου αὐτοῦ.

Ὁ Pasteur ἀπέθανε τῷ 1895. Θεωροῦμεν ἄξιον σημειώσεως, τὸ ὅτι ὁ Pasteur ἀπέθανε ἐκτελέσας πάντα αὐτοῦ τὰ χριστιανικὰ καθήκοντα. Ἡ Γαλλία ἐκήδευσεν μεγαλοπρεπῶς τὸ μέγα αὐτοῦ τέκνον, ὅτι, δὲ ἡ ἀνθρωπότης ἔλαβε μέρος εἰς τὸ πένθος τοῦτο τοῦ γαλλικοῦ ἔθνους διὰ τὴν ἀπώλειαν ἢ ὑπέστη ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ μεγάλου τῆς εὐεργετοῦ.

Ὁ κ. Poincaré, ὃν δὲν ἀπατώμεθα, ὑπουργὸς τότε τῆς παιδείας, εἶπε μεταξὺ ἄλλων καὶ τὰ ἑξῆς εἰς τὸν ἐπιμνηστῆρον αὐτοῦ λόγον: «Διὰ νὰ δυνήθῃ τις νὰ ἐκτιμῆσῃ τὸ ἔργον τοῦ Pasteur, δεῖται νὰ γνωρίσῃ, ὅτι εἰς τὸ ἑξῆς ἡ ἱατρικὴ θὰ διακρίσθῃ εἰς δύο περιόδους: ἡ ἱατρικὴ μέχρι Pasteur καὶ ἡ ἱατρικὴ μετὰ τὸν Pasteur». Καὶ ἔντως ἡ χειρουργία δεῖται σχεδὸν τὸ πᾶν, τὴν ὑπαρξῆν τῆς τῷ Pasteur, ἢ δὲ κυρίως ἱατρικῆ ἵσως τὸ μέλλον τῆς!

Ὁ μέγας τῆς Γαλλίας χημικὸς Berthelot γράφει τὰ ἑξῆς ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῶν ἀποκαλυπτηρίων τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Pasteur ἐν Ἀθήνῃ: «Ἐν τῇ ἀκαταπαύστῳ ἀναπτύξει τῆς ἱατρικῆς ἐπιστήμης ὁ Pasteur εἰσήγαγε νέαν καὶ γόνιμον θεωρίαν πρὸς ἀγαθὸν τῆς ἀνθρωπότητος καὶ ὠφέλειαν τῆς γεωργίας: τὸ ὄνομα αὐτοῦ θὰ διατηρηθῇ πάντοτε ὡς τὸ τῶν μεγάλων εὐεργετῶν, τοὺς ὁποίους ἀπεθέωσε ἡ ἀρχαιότης».

Ὁ δικ. Bergeron, ἰσθίος γεν. γραμματεὺς τῆς ἱατρικῆς Ἀκαδημίας: «Ὁ Pasteur δὲν ἠθρονήθη νὰ ὑπερνικήσῃ τὸν θάνατον, διότι οὗτος εἶναι ὁ ἀδυσώπητος ὄρος τῆς ζωῆς· ἀλλ' ἀπέκτρεε τὴν ἀρθρατον δόξαν, ὅτι ἀνέβαλε διὰ χιλιάδας ἀνθρω-

πίνων ὄντων τὴν φροδερὰν ταύτην τελευταίην· ἢ ἱατρικὴ λοιπόν, καὶ ὡς ἐπιστήμη καὶ ὡς τέχνη, ἐπωφελήθη περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλης ἐκ τῶν ἀθανάτων αὐτοῦ ἀνακαλύψεων».

Ὁ κ. E. Legouvé Ἀκαδημαϊκός: «Τίς δὲν ἐνθυμεῖται τὴν ἀξιωματικὴν ἐκείνην συνεδρίαν, καθ' ἣν ὅλοι οἱ παρόντες ἠσθάνθησαν τὸ βίβλος τοῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ τῆς πίστεως εἰς τοὺς ἐξῆς λόγους τοῦ Pasteur: «Ὁ κηρύττων τὴν ἰδέαν» τοῦ ἀπεύρου ἐπισωρεύει ἐν τῇ διαδεδικαιώσει τυχόν μεγαλειότεραν ὑπερφυσικότητα, ἀφ' ὅσῃ ὑπάρχει εἰς ὅλα τὰ θαύματα ὄλων ἠσθάντων! Διότι ἡ ἔννοια τοῦ ἀπεύρου ἔχει τὸν χαρακτῆρα τοῦ νὰ ἐπιβάλληται καὶ νὰ εἶναι ἀκατανόητος. Διότι ἔ-πταν ἡ ἔννοια αὐτὴ κατακυριεύσει τὸν νοῦν, δὲν μένει ἄλλο τι ἢ παρὰ νὰ κλίνη τις τὸ γόνυ! Πρέπει νὰ ζητήσῃ τις ἔλεος ἀπὸ τὸ λογικόν του! Τὰ ἐλαττώματα τοῦ διανοητικοῦ βίου ἀπειλοῦσι ἡχλάρωσιν! Αἰσθάνεται τις τὸν κίνδυνον τοῦ νὰ καταληφθῇ ὑπὸ τῆς ὑψίστης τοῦ Pascal μανίας. Τὸ ὑπερφυσικὸν εἰσέρχεται εἰς τὴν καρδίαν σας, ἡ ἰδέα τοῦ Θεοῦ δὲν εἶναι ἄλλο πρᾶν εἰς τύπος τῆς ἰδέας τοῦ ἀπεύρου».

Ὁ κ. Gustave Larroumet, ἰσόβιος γεν. γραμματεὺς τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ὁραίων τεχνῶν καὶ μέγας ρήτωρ: «Ἀρκεῖ νὰ εἶπω, ὅτι τὸ ἔργον τοῦ Pasteur μοι φαίνεται ὡς τὸ μεγαλύτεροστον ὄλων ὅσα ἐτίμησαν τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἤρχισεν ἡ μελέτη τῆς φύσεως».

Ὁ κ. Emile Gelbart: «Pertransiit benefaciendo. . . . Διήλθεν εὐεργετῶν».

Ὁ κ. Lemand Silvestre, ὁ γνωστὸς λογογράφος: Πρὸ τῆς αὐθαδείας τῶν ἀνακηρυκτικῶν τὴν πτώχευσιν τῆς ἐπιστήμης ἐρθούσα· ἡ μεγάλη εἰκὼν τοῦ Pasteur, διὰ τοῦ ὁποίου ἡ ἐπιστήμη ἐξυπηρετήσα θριαμβευτικῶς τὴν ἀνθρωπότητα.

Ὁ κ. Robert Charlie, διευθυντὴς τοῦ περιοδικοῦ Brasseur français: «Εὐεργέτης τῆς ἀνθρωπότητος! . . . Ὁ τίτλος εἶναι πολὺ κοινὸς, πετριμμένος μάλιστα . . . Ἡ ἐπιστήμη, ἐφηρμοσμένη καὶ μὴ, ἡ βιομηχανία, ἡ ζωοποιία ἰδίως, ἡ γεωργία, ἡ τροφή, ἡ ὑγιεινὴ, ἡ κυρίως ἱατρικὴ, ἡ χειρουργία, πᾶν ὅ,τι ἐν ἐνὶ λόγῳ συντελεῖ εἰς τὴν βελτίωσιν τῶν ὄρων τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, ὀφείλει τι εἰς τὰς θαυμαστάς αὐτοῦ ἀνακαλύψεις καὶ ἡ διδασκαλία αὐτοῦ συνεχίζει οὕτως εἰπεῖν αὐτομάτως τὸ ἔργον του . . . Ἐδόξατε τὴν πατρίδα του καὶ τὴν ἐποχὴν του. Κατέστη ἀξίος τῆς παγκοσμίου εὐγνωμοσύνης. Ὑπῆρξε μέγας εὐεργέτης, εἰς τῶν μεγίστων εὐεργετῶν τῆς ἀνθρωπότητος!»

ΤΕΛΟΣ.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΣΙΣΑΝΙΟΥ

(Συνέχεια)

Ἄλλ' ἐπειδὴ εἶναι γνωστὸν ἀφ' ἑνὸς μὲν, ὅτι ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ἀ-τῆς Ἰουστινιανῆς κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἦν οὐχὶ ὁ Ἰωάσαφ, ἀλλ' Ἀρσένιος τις καὶ Πελαγοναίτης, ἀφ' ἑτέρου δ' ὅτι ἡ προσάρτησις τῆς ἀρχιεπισκοπῆς οὐχὶ τῇ διαβολῇ τοῦ Σαμουὴλ καὶ

τῷ φθόνῳ ἀλλὰ τῇ ὁμοθυμῶν αἰτήσῃ τῶν ἐπὶ τούτῳ εἰς βασιλεύουσαν μεταβάντων Μητροπολιτῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχριδῶν, ἃς καὶ ὁ Σισανίου Νεόφυτος ἐν ἰδίῳ ἀναφέρει σημειώματι, συνετελέσθη, αἱ κατὰ τοῦ πατριάρχου Κων)πόλεως μομφαὶ τοῦ εἰρημένου συγγραφῆως φαίνεται ὅτι εἰσὶν ἀδικοὶ καὶ ἱστορικῶς ἀσθη-ρικοί· ἀποθανόντος δὲ τοῦ κύρ Ζωσιμαῖ, γράφει ὁ Νεόφυτος, ἀντ' αὐτοῦ ἔλαβε τὸν θρόνον τοῦτον Σισανίου ὁ κύρ Νικηφόρος ὁ ἐξ Ἀχρίδος, ὅστις κατὰ τὸ ἔτος 1767 εἰς βασιλεύουσαν πορευθεὶς μετὰ καὶ ἄλλων ἀρχιερέων λέγω τοῦ Καστορίας κύρ Εὐθυμίου, Βοδενῶν Γερμανοῦ, Στραμνίτης Ἀνανίου καὶ Γρεβενῶν Γρηγορίου ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ παναγιωτάτου πατριάρχου Κων)πόλεως κυρίου Σαμουὴλ καὶ κινήσαντες ἀγωγὴν ὁμοθυμαδὸν μετέθεσαν τοὺς ὑποκειμένους ἐξ ἀρχῆς τῷ τῆς Ἀχρίδος κλίματι, ἐνώσαντες αὐτὰς τῷ οἰκουμηνικῷ θρόνῳ τῆς Κων)πόλεως—καὶ ἀπεβλήθη ἡ ἀρχιεπισκοπὴ Ἀχρίδος, ὄντος τότε Ἀρχιεπισκόπου ταύτης Ἀρσενίου τινὸς καὶ Πελαγοναίου» (κώδιξ σ. 281).

Ἄξιον δὲ σημειώσεως εἶναι ὅτι ὁ εἰς τὴν προσάρτησιν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχριδῶν συντελέσας καὶ ἐργασθεὶς ἦν ὁ Ἀχριδινὸς τὴν πατρίδα Σισανίου Νικηφόρος οὗτος, ὅστις καὶ ὡς Ἀχριδινὸς καὶ ὡς Μητροπολίτης Σισανίου δὲν θὰ ἐξυπηρετῆ ἀναμφιβόλως τὸ ὅσα τῷ Σαμουὴλ ἀπεδόθησαν σχέδια, οὐδὲ θὰ εἰργάζετο εἰς τὴν κατάλυσιν τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς ἀρχιεπισκοπῆς τῆς πατρίδος αὐτοῦ, ἐὰν αὐτῇ δὲν ὑπηγορεύετο ὑπὸ τῆς συγχρόνου ἀνάγκης.

Ὁ Νικηφόρος δύο ἔτη μετὰ τὴν προσάρτησιν ἦ-τοι ἐν ἔτει 1769, παραιτησάμενος ἐκ τῆς ἐπαρχίας ἐν Κων)πόλει ἔτει 1770 ἀποθνήσκει, ἐνθα ἐφησυχάζων φαίνεται ὅτι διέτριβεν «παραιτηθεὶς οὖν ὁ εἰρημένος κύρ Νικηφόρος, γράφει ὁ Νεόφυτος, τῆς ἐπαρχίας ταύτης οικαιοθελῶς ἐν τῷ ἔτει 1770 Ἰανουαρίου 5, ἐτελεύτησεν ἐν Βασιλευούσῃ, κάκεισε ἡξιώθη κηδεύει ἐντίμου».

ΚΥΡΙΑΛΟΣ.

Οὗτος διαδεχόμενος, κατὰ τὸν Νεόφυτον, τὸν παραιτηθέντα Νικηφόρον ἦν ἐκ Τραπεζοῦ τοῦ ἐν Ἰωαννίνοις Ζαγοράς ἐκλεγείς δὲ Μητροπολίτης Σισανίου ἐν ἔτει 1769, ἐποίησε τὴν ἐπαρχίαν ταύτην ἐπὶ τρία καὶ εἴκοσι περίπου ἔτη, ἦτοι μέχρι τοῦ 1792, ὁπότε καὶ ἀποθνήσκει ἐν Σιατίστῃ, ταρεὶς ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἀγίου Δημητρίου, κατὰ τὸν Νεόφυτον. Τὰ περὶ τῆς ἐκλογῆς καὶ τοῦ θανάτου τοῦ Κυρίλλου ἀναφέρονται ὡς ἐξῆς ἐν τῷ τῆς Μητροπόλεως κώδικι «μετὰ τὴν οἰ-

κειοθελή παραιτησιν τοῦ κύρ Νικηφόρου ψήφω κοινή τῆς ἐν Κων)πόλει Μεγάλης ἐκκλησίας προῦβιβάσθη εἰς τοῦτον τὸν θρόνον ὁ κύρ Κύριλλος ὁ ἐκ Τραπεζοῦ τοῦ ἐν Ἰωαννίνοις Ζαγοράς καταγόμενος κατὰ τὸ 1769 ἔτος, ἔζησε δὲ μέχρι τοῦ 1792 ἔτους τῇ 3ῃ Ἰουλίου καὶ ἐξεμέτρησε τὸν βίον καὶ ἐτάφη ἐν τῷ νάρθηκι τοῦ ἐν Σιατίστῃ μεγαλομάρτυρος Δημητρίου» (κώδιξ Μητροπ. σελ. 281). Ὁ Κύριλλος ἄρα κατὰ ταῦτα εἶναι ὁ πρῶτος ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας Κων)πόλεως ἀποσταλείς Μητροπολίτης τῆς ἐπαρχίας Σισανίου, περὶ αὐτοῦ δὲ οὐδὲν σήμερον ἕτερον γνωρίζομεν.

ΝΕΟΦΥΤΟΣ.

Οὗτος καταγόμενος ἐξ Ἀβδέλλας τῶν Γρεβενῶν, κατὰ τὴν βιογραφίαν αὐτοῦ, κατατεθεῖσαν ἐξ ἰδίας χειρὸς ἐν τῷ σωζομένῳ τῆς Μητροπόλεως ἀρχαίῳ κώδικι, διετέλεσε τὸ πρῶτον διάκονος τοῦ ἐκ Σιατίστης ὀρμωμένου Γρεβενῶν Γρηγορίου ἐπὶ τριάκοντα ὅλα ἔτη, καὶ εἶτα ἐπὶ ἐξ μῆνας ἐπίσκοπος ἐπὶ ψιλῷ ὀνόματι τῆς πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης ἐπισκοπῆς Ἐρυθρῶν, προαχθεὶς κατ' Αὐγούστον τοῦ 1792 καὶ ἐπὶ τῆς πρώτης πατριαρχείας Νεοφύτου τοῦ Ζ' (1789—1794), ἐν τῷ κατὰ «ἀρναούτ-κιοὶ ναῶ» τῶν παμμεγίστων Ταξιαρχῶν εἰς Μητροπολίτην τῆς ἐπαρχίας Σισανίου.

Ὁ Νεόφυτος ποιμένας τὴν ἐπαρχίαν Σισανίου ἐπὶ ἑνεακκίδεκα περίπου ἔτη, ἦτοι μέχρι τοῦ 1811, εἰργάσθη ἐν αὐτῇ ὡς οὐδεὶς ἴσως τῶν προκατόχων αὐτοῦ, Μητροπολὶν μὲν ἰδίαις ἀναλώμασιν ἀνεγείρας, κατὰ τὰ ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῷ κώδικι γραφόμενα, τὸν ἦδη δὲ σωζόμενον μεγαλοπρεπέστατον ἐν Σιατίστῃ Μητροπολιτικὸν ναὸν τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Δημητρίου «τῇ συνδρομῇ καὶ ἄλλων προκρίτων Σιατίστης» ἐπὶ τῶν θεμελίων τοῦ ἐπὶ Δανιὴλ κτισθέντος τοιούτου ἀνιδρύσας. Καὶ ὅσα μὲν περὶ τῆς ἀνιδρύσεως τοῦ ἐν λόγῳ ναοῦ ὁ Νεόφυτος ἀναφέρει ἐν τῷ περὶ Δανιὴλ λόγῳ ἀνεγράψαμεν, ἐνταῦθα δὲ καταθέτομεν ἠρωελεγεῖον τι Διονυσίου τινὸς διακόνου, πάντως τοῦ Νεοφύτου, περὶ τῆς ἀνακοδομήσεως τῆς Μητροπόλεως Σιατίστης, ἔχον ὡς ἑξῆς:

«πολλοὶ μὲν κατὰ θυμὸν ἔθεντο ἔγειρ' ἐνταυθὶ Μητροπόλιν γλαφυρήν, οὗτις ὅμως οἶος ἦν μούνος κλεινὸς Νεόφυτος λίπε κτῆμα ἐὸν ἦνδε τοῖς μετ' αὐτὸν ἔδω, οἰκίαν ἀρίστην».

(Συνέχεια)

ΠΟΙΚΙΛΑ

* * Μετὰ πολλῆς χαρᾶς καὶ προθυμίας ἀγγέλλομεν ὅτι ὁ ἐν Βουκουρεστίῳ προϊστάμενος τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητος καὶ

γνωστὸς συγγραφεὺς πρῶην Αἰδασ. Νικηδόμος Οἰκονόμου, προχειρισθεὶς ὑπὸ τῆς Α. Π. τοῦ Ἁγίου Βῆρνης Πολυκάρπου τῇ 20 Ἰουλίου ἐν τῷ ἐνταῦθα πανηγυρίζοντι νοσοκομικῷ ναῶ τοῦ προσήτου Ἠλιοῦ εἰς Ἀρχιεπισκοπὴν, καὶ δεξιόμενος πολλαχόθεν φιλικὰ συγχαρητήρια, ἐπανέκαμψεν ἐν μέσῳ τῆς μετὰ πάθου ἀναμενούσης αὐτὸν πνευματικῆς ποίμνης του.

* * Ὡς προανηγγέθη, ἀρίκετο καὶ εἰς τὴν πόλιν ἡμῶν ὁ ἐκ τῶν συντακτῶν τοῦ ἐγκρίτου ἐν Φιλίππουπέλει φύλλου τῶν «Εἰδήσεων τοῦ Αἴμου», ἐλλόγιμος Κ.Κ-ος Ἰωάννης Τοιμίδης, περιουθεῶν χάριν τῶν συμφερόντων τοῦ φύλλου, οὕτως ἢ ὑποστήριξις ἐπιβάλλεται εἰς πάντα διαδλέποντα τὰς ἐξ αὐτοῦ δι' ἐκλεκτῶν καλῶν μεγάλας καὶ πολλαπλᾶς τοῦ ἐλληνισμοῦ ὠφελείας.

* * Τὸ ἐν Βαλτσικῷ ὑπὸ τῆς Α. Β. Υ. τοῦ Πρίγκηπος Γεωργίου βαπτισθὲν τέκνον τοῦ Κ-ου Ν. Κορνητοῦ δὲν ἦτο, ὡς ἐκ παραδόχῃς ἐσημειώθη, υἱὸς, ἀλλ' εὐτραφῆς θ υ γ α τ η ρ, ὀνομασθεῖσα Ὀλγᾶ.

* * ΤΟ ΝΕΟΝ ΔΙΚΟΛΟΓΙΚΟΝ ΕΤΟΣ εἰς τὰ ἰταλικὰ δικαστήρια ἀρχεῖται δι' εἰδικῶν τελετῶν, καὶ καθ' ἑαυτὸς μὲν ἀνεχουστῶν τι τὸ ἐπιβάλλον, ἀξιολογωτέρων ὅμως ὡς ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ εἰσαγγελέως, τῶν δικαστῶν καὶ τοῦ προέδρου, ἐνώπιον ἐκλεκτῶν προσκεκλημένων ἐκφωνουμένων λόγων.

Οἱ ῥήτορες διδουσι ἐν τῇ περιστάσει αὐτῇ λόγον τῆς κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος δράσεως αὐτῶν, σημειοῦσι τὰς αἰτίας, αἵτινες σχετίζουσι τὸν βαθμὸν τῆς ἐγκληματικότητος, προβάλλουσι μεταρρυθμίσεις, συγχάκις δὲ ἐπιφέρουσι κρίσεις γενικοῦ χαρακτήρος.

Ἰδοῦ τινα ἐκ τοῦ λόγου τοῦ Φόρνη, εἰσαγγελέως τοῦ Ἐφεσείου ἐν Ῥώμῃ, ἐκφωνηθέντος ἐνώπιον τῶν Ὑπουργῶν καὶ ἐκλεκτῆς ἀσπυρέως.

Ὅμιλεῖ περὶ τῆς δικαστικῆς περιφερείας, ἐν ἣ ἐκτός τῆς Ῥώμης περιλαμβάνονται καὶ ἄλλαι τινὲς μικραὶ πόλεις.

Ὁ ῥήτωρ παρατηρεῖ ὅτι ὡς καὶ πέρυσιν τὰ ἐγκλήματα ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ αὐξάνουσιν.

	1897	1898
Αὐτοκτονία:	234	273
Φόνος:	114	126
Ἀρπαγαί:	137	139
Βαρβαὶ τραυματισμοί:	2563	2651
Κλοπαί:	7396	8398
Οἰκειοποίησις ἀλλοτρίων:	906	1359

Ἀνάγκη γὰρ σημειωθῆ καὶ ὅτι ἡ αὔξησις τῶν αὐτοκτονιῶν ἐν ὅλῃ τῇ Ἰταλίᾳ ἀπὸ τοῦ 1870—1891 εἶναι φρικώδης· τῷ 1870—700 τῷ 1891—2000. Ἡ αὐτοκτονία ἐν Ἰταλίᾳ, ὡς καὶ ἐν Κίνᾳ, κατέστη ἐπιδημικὴ ἕξις. Αὐτοκτονεῖ 22ετῆς φοιτητῆς ἀποροφθὲς ἐν ταῖς ἐξετάσεσι τῆς ἀνατομίας. 20ετῆς νέος ἐξ ἀνεπιτυχῶς ἔρωτος. 74 ἐτῶν γέρον. 103 ἐτῶν γράβα, μὴ δυναμένη πλέον νὰ βαδίξῃ. Τὴν αὔξησιν τῶν ἐγκλημάτων ὁ Εἰσαγγελεὺς ἀποδίδει εἰς τὴν ὑποκίνησιν τῶν ἐπαναστατικῶν κομμάτων, ἅτινα ἐμπνέουσι εἰς τὰ πλήθη ἀπληροσίαν, καὶ μίσος κατὰ τῶν πλουσίων. Ἐν τῷ δικαστηρίῳ τὸ νομικὸν ἔτος ἤρξατο διὰ τοῦ λόγου ἐνὸς τῶν δικηγόρων. Μεταξὺ ἄλλων οὗτος ἐν-

τόνως παρέστησε τὴν φροδερὰν αὐξήσιν τῶν ἐγκλημάτων τῶν ἀνηλίτων κατὰ τὰ τὸ ποῖον καὶ τὸ ποσόν. Τὴν αἰτίαν τούτου ἀποδίδει εἰς τὸ ὅτι ἐν τοῖς Σχολαίοις δὲν διδάσκαται ἡ Ἱερὰ Ἱστορία.

Ὁ λόγος τοῦ γερουσιαστοῦ Πασκάλε, ὅστις καθήρξατο τοῦ νέου ἔτους ἐν τῷ Ἀρείῳ Πάγῳ κατατάραξε τὸν φιλελεύθερον τύπον. Ἐν πλήρει εὐκρινείᾳ ὁ γερουσιαστὴς διεξωγράφει τὴν ἀληθῆ κατάστασιν τῆς συγχρόνου κοινωνίας — Οἱ νόμοι εἶναι μὴ δὲν, μὴ ὑπαρχούσης ἠθικῆς· ἡ δὲ ἀνηθικότης τοῦ λαοῦ καὶ τῶν ἀσπῶν ἔφθασεν εἰς τὸν κινώτατον βαθμόν. Οἱ σήμερον ἄνθρωποι οὐδὲν ἔχουσι τὸ ἱερὸν εἶμῃ τὸ «ἐγὼ» των. Ὁ τύπος ὡσάν νὰ ἀνέλαβε νὰ καταρρυποῖ τὰ πάντα. — Τὴν μόνην σωτηρίαν τοῦ ἰταλικοῦ λαοῦ εὐρίσκει ἐν τῇ ἐπιστροφῇ του εἰς τὴν καθαρὰν χριστιανοσύνην, διότι ἄνθρωπος ἔχων ἀκάθαρτον καρδίαν δὲν ἔχει Θεόν, δὲν εἶναι ἄνθρωπος, ἀλλὰ ἐγκληματικὸν ὄν, ἐπιτήδειον πρὸς πᾶσαν κακίαν. Καὶ καθ' ἕλην τὴν Ἰταλίαν οἱ λόγοι τῶν νομολόγων εἶναι οἱ αὐτοί. Ἄπαντες σχεδὸν συνιστῶσι τὴν ἐπάνοδον τοῦ καταπεσόντος λαοῦ εἰς τὸν χριστιανισμόν.

* * ΟΚΤῶ ΛΟΓΟΙ ΙΝΑ ΑΠΕΧΩΜΕΘΑ ΤΟΥ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΟΣ. — 1. Ἀπεχόμενοι τῶν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν, ἀποδιώκομεν μακρὰν τὸν μεγαλύτερον ἐχθρὸν τῆς ὑγιείας ἡμῶν· ἀπορρῶμεν πλῆθος νοσημάτων, ἅτινα ταχέως ἢ βραδέως, προσβάλλοντα τὸν ἀμέτρως πίνοντα, καθιστῶσιν αὐτὸν δυστυχῆ.

2. Ἀπεχόμενοι, βελτιοῦμεν τὴν κοινωνικὴν ἡμῶν κατάστασιν καὶ τὴν τῆς οἰκογενείας ἡμῶν. Ἡ ἐκ τῶν ποτῶν οἰκονομία βελτιοῖ τὴν κατοικίαν, τὴν τροφήν καὶ τὴν ἐνδυμασίαν.

3. Ἀπεχόμενοι, ἐκτιμώμεθα περισσότερο ὑπὸ τῶν πληθίων ἡμῶν. Διατηροῦμεν ἀσπίλον τὴν ἀξιοπρέπειαν ἡμῶν ὡς ἀνθρώπων, ὡς συζύγων καὶ πατέρων. Ὁ ἐγκρατὴς εὐρίσκει πανταχοῦ πίστιν. Εἰς τὸν ἐγκρατῆ ἕκαστος ἐμπιστεύεται.

4. Ἀπεχόμενοι δὲν διατρέχομεν τὸν κίνδυνον τῆς ἠθικῆς ἀποκτηρώσεως. Ἡ διαφθορὰ ἢ ἀνομοσύνη καὶ ἡ μέθη βίβουσι συνήθως παραλλήλως. Τὸ ἐν ἐλάττωμα ἔλκει, ὡς ὁ μαγνήτης τὸν σίδηρον, τὸ ἄλλο.

5. Ἀπεχόμενοι, εἴμεθα βέβαιοι ὅτι δὲν θὰ αὐξήσωμέν ποτε κατὰ μονάδα τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐγκληματιῶν. Εἶναι ἀληθῶς μεμαρτυρημένον ὅτι τὸ ἡμῶν τῶν διαπραττομένων ἐγκλημάτων πηγάζουσι ἐκ τῆς πολυποσίας.

6. Ἀπεχόμενοι, διατηροῦμεν γαλήνιον τὸ πνεῦμα, τὴν διάνοιαν ὑγιῆ. Οἱ μέθυσοι, οἱμοὶ! ἐν δὲν γαίνωσι κακοῦργοι, τερματίζουσι συνήθως τὸν ἀθλιὸν βίον των εἰς τι φρενοκομεῖον.

7. Ἀπεχόμενοι, φεύγομεν ἐξ ὅλης ἀληθείας διὰ τὰ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν.

Καὶ 8. Ἀπεχόμενοι, παρατείνωμεν ἀναμειβῶως τὴν ζωὴν ἡμῶν. Καὶ αὐτὸς ὁ εὐρωστάτατος ὀργανισμὸς οὐδέποτε ἀντέχει ἐπὶ πολὺ εἰς τὴν ἐκ τοῦ οἰνοπνεύματος δηλητηρίασιν.

Μόνον οἱ ἐγκρατεῖς διακρίνονται γενικῶς ἐπὶ μακροχρονιότητι.

БРАТІЯ ГЕРЧЕВИ

ΒΑΡΝΑ Η ΠΥΜΕΝΤΪ

ΜΕΓΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΝΕΩΤΕΡΙΣΜΟΥ (GALENTERIE)

ΑΔΕΛΦΩΝ ΓΚΕΡΤΣΕΒΗ

Μεγάλη ὁδὸς Πρεσλάβσκα ἀπέναντι τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς.

Τὸ μόνον οἰκονομικὸν κατάστημα ὡς πρὸς τὰς τιμὰς καὶ τὴν στερεότητα.

Δοκιμάσατε ὅπως πεισθῆτε.

➡ Νέα Νέα! ἔρθασαν τελευταίως ἀπὸ Βλα τὰ εἶδη ➡

➡ νεωτάτου συστήματος. ➡

➡ Ποικιλία. Εὐθηνία μεγάλη. Στερεότης. ➡

1—2

ΑΓΓΕΛΙΑ

Μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ φυλάσσοντες αὐτόν.
(Λουκ. ια' 28).

Σήμερον, ὅτε ἐρημερίδες καὶ περιοδικὰ, λαοὶ φυλαὶ καὶ γλώσσαι, ἐν τῇ ὕλῃ πρώην κυλιόμενοι, αὐθόρμητοι πλέον καὶ σωρηδόν ὡς ἐξ ὕπνου ἐγειρόμενοι, ἀνανήρυσσι καὶ εἰς τὸ φῶς καὶ τὴν εἰρήνην τοῦ χριστιανισμοῦ ἐπανερχονται, θὰ εἶναι ἀχαριστία μεγίστη ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων ἂν, κρύπτων τὸ ὑπὸ τῆς δυνάμεως τοῦ Παναγᾶθου Θεοῦ δωρηθέν μοι τάλαντον, δὲν διαθρύψω κατὰ μικρὸν καὶ εἰς τὸν πλησίον διὰ τοῦ φωτός τῆς δημοσιογραφίας ὅσους κατὰ καιροῦς

☞ ἐπ' Ἐκκλησίας ἐξεφώνησα λόγους, ☞

ἀναπτύσσων καὶ πλαστύνων κατὰ τὰς ἀσθενεῖς μου δυνάμεις, ἐν γλώσσῃ καταληπτῇ καὶ σαφεῖ τὸν ἐν τοῖς κυριακοῖς λόγοις κεκρυμμένον νοῦν, διδάσκων καὶ ἱερουργῶν τὸ Εὐαγγέλιον τῆς τοῦ κόσμου σωτηρίας, ὅπως οὕτω, πληθυνθείσης τῆς ἀληθοῦς γνώσεως καὶ μετ' αὐτῆς τῆς ἀτομικῆς οἰκογενειακῆς καὶ ἔθνικῆς εὐημερίας, δυνηθῆ ἕκαστος ἡμῶν νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν προορισμὸν του, εἰκὼν καθιστάμενός ἐπὶ τῆς γῆς εὐεργετικῆ τοῦ Παναγᾶθου Θεοῦ.

Οἱ λόγοι οὗτοι, ἐν μόχθοις καὶ ἰδρώσι συνταχθέντες, συγκεῖμενοι δὲ ἐξ 7 τυπογραφικῶν φύλλων, πωληθήσονται, ὡς ἐκ τοῦ σκοποῦ πρὸς ὃν ἀποβλέπουσιν, ἀντὶ ἐνός καὶ μόνο φράγχου. Διό, ἐπικαλούμενος τὴν συνδρομὴν καὶ ὑποστήριξιν ἀπάντων τῶν θελόντων δι' ἐλαχίστου ποσοῦ νὰ γίνωσι συνεργοὶ τοιοῦτου ψυχωφελοῦς ἔργου, καὶ εὐχαριστῶν αὐτοῖς ἐκ τῶν προτέρων, προβαίνω μετὰ θάρρους εἰς τὸ ἔργον, συνεκτυπῶν ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς βίβλου καὶ τὰ εὐγενῆ αὐτῶν ὀνόματα.

Βάρνα Ἰούλιος 1899.

Δ. Χ' ΔΑΝΙΗΛ